

318.

IV

318 Ann:

De Textiva corporum metall. insr. furi **11.**

AD
MEMORIAM
Viri Nobilissimi & Præstantissimi
DOMINI
JOHANNIS
GRAFFI,

Mercatoris Lipsiensis Solertissimi
die XXIII. Decembris M DCC XXXIII.

IN
ACROATERIO PHILOSOPHICO
duabus Orationibus celebrandam humanissime
invitat
FACULTATIS PHILOSOPHICAE
DECANVS

D. JOHANNES CHRISTIANVS LEHMANN,
Phys. P. P. Ord. & Med. Institut. Extr. Acad. Decemvir, Facult,
Philos. Senior, Maj. Princ. Colleg. Collegiat. Acad. Leopold.
Carolin. & Soc. Pruss. Membr.

ГР
МАРОККО
АММАНО
ДИНАР
СУИЗЯ
ИДИНАНД
ОДИНОЧНЫЙ СИГАР
ЛАДПНОВЫЙ СТАНДАРТ
СУИЗЯ

I. N. J.

D

Ivina in genus humanum clementia inef-
fabilis merito est, & admiranda, quæ ei-
dem dominium in creaturas, instar pro-
prii quarti modi benignissime conces-
sit. Hoc non tantum in regno vegeta-
bili, omni annorum tempore, ac in
omnibus locis species innumeræ producuntur, sed etiam in
animali regno, ejus species ratione magnitudinis augentur
saginanturque ratione figuræ & motus corpora illorum ani-
malium ordinantur ac impelluntur, ut homines finem suum
obtinere, suisque desideriis satisfacere possint.

Quid multis? in regno minerali larga ejusdem dominii
species, omnium oculis jam dudum manifestata cernitur.
Nam ubi vis terrarum metallifossores venas ditiores virgula
divinatoria investigat in terræ viscera per longum latumque
descendit, metalla fodit, ea in superficiem terræ ex infimis ex-
trahit, diversimode secundum leges metallurgicas & docima-
sticas dijudicat, duriora ustione & fusione ad fusionem præ-

parat, fusa tandem de novo separat, purioraque ad usus suos necessarios efficit atque asservat, in dicta mineralia ac metalla per consequens libere dominatur, eisque formam inducit. Evidens exemplum in praesenti forma Auri, metalli nempe pretiosissimi, nobis perhibeat.

Est autem Forma physicis principium omnium corporum internum, quod illis dat τὸ determinate esse, sive est tex-tura interna totius corporis, quæ qualitatibus suis, seu propriis quarti modi, differentiam specificam corporibus con-cedit atque opitulatur. Sunt autem istæ qualitates, quæ dictam formam s. texturam constituunt, ut Logici ajunt, propria quarti modi tam interna, magnitudo, figura & mo-tus, quam externa, situs, locus & tempus, quæ omnia hæc sex, diversimode in corporibus naturalibus variantes, varias & diversas differentias specificas, variam texturam, i.e. va-riam formam concedunt atque inducunt.

Auri proin forma seu naturalis textura, & differentia specifica, quæ ab argento vivo, plumbo, argento, cupro, marte & stanno, illud aurum distinguit, consistit revera in magnitudine, figura & motu particularum illarum metalli-carum diversa. Nam magnitudinem s. molem si spectes, quæ particulæ illius ex sale, sulphure & terra digestæ atque excoctæ constant, tam minutissimæ, respectu aliorum metal-lorum obseruantur, ut pondus drachmæ unius auri, per fo-ramen s. formam perforatam in filum ducatur in decem-peda,

peda, trecentis lineis instructa, tantum centum lineis æquale observatur. Plumbum vero per eandem distan-
tiam seu foramen diductum, pondere cum auro æquali, i.e.
unicam drachmam referente, ultra centum adhuc 80 lineas
in amussi ratione longitudinis clare monstrat; argentum
itidem aurum superat in gradibus longitudinis 84 lineas,
cuprum lineas 122, orichalcum 130 lineas, martem 155 lineas,
stannum 183. lineas. Quæ quidem omnia metalla, respectu
crassitiei æqualiter, per idem foramen diducta, ratione ex-
tensionis & magnitudinis superant aurum, licet eadem prin-
cipia Θ , ♀ & ♀ pro fundamento habent, ratione magnitudi-
nis autem ita pensitatæ, particulæ aureæ, corpus minimum,
sed cæteris metallis gravius in amussi nobis revera exhi-
bent.

Figuræ respectu, dum formam s. differentiam inter aurum
& cætera metalla desideras, scito & densitatem exinde de-
pendere. Aqua fortis enim chymicorum ex Θ & Θ constans,
♀, argentum, cuprum, stannum, plumbum solvit, aurum
autem intactum relinquit; Aquæ siquidem hujus stygiæ spi-
culæ salinæ insufficientes sunt, unquam in poros auri pene-
trare, figuramque ejus solvere, i.e. discindere, dirimere, dis-
secare. Quem effectum in auro solvendo, ubi necesse habe-
bis, aquam fortæ vel cum sale communi, vel cum Θ *co acu-
ere requiritur, in qua aqua forti salibus dictis solutis, nunc
aqua regis chymicis dicta, demum aurum resolvitur, ac in mi-

nimas particulas discerpitur. Ex qua porro densitate auri,
eius summa malleabilitas, ductilitas, & in sexcenta millia
& ultra partium fluit; ita ut Auribracteator, vel si ma-
vis Auri lamellarum faber satis audacter, pulsu forti & conti-
nuato, intra membranas tenuissimas, ex peritonæo anima-
lium efformatas, pondus unius ducati aurei, tantis enchy-
resibus suis in longum latumque diducere possit, per quam
equitem integrum cum suo equo incrustare ac deaurare
queat. Qualem ductilitatem, ob raritatem partium sese at-
tingentium, porosque ampliores, hinc ob figuram variatam
ac incongruam, cætera metalla renuunt. Motus quoque
tanquam tertia qualitas interna, formam auri constituens,
fixitatem ejus in igne producit. Hinc fulmen catini &
antimonii sustinet atque eludit. Quibus docimasticis, ut
ajunt, inquisitionibus & tentaminibus, addita superiori ex-
amine per aquam forte, quod quartam nominant, probi-
tas & puritas auri, omnes totius romani imperii germanici
docimastæ & monetarii probare, & genuinum aurum esse,
uno ore affirmant. Quia ex particularum magnitudine &
figura supra demonstrata, motum ignis licet rapidissimum,
auri minimæ renuant, hinc & in catino & in crucibulo ab
omnibus heterogeneis liberatæ & separatæ firmiter &
fissime permanent. Formam hanc physicam auri, metallis
vilioribus & immaturioribus induci quidem posse, ex prin-
cipiis physicis & chymicis clare non tantum demonstrari
poterit; sed Adeptos quoque hinc inde terrarum latitasse
&

& adhuc inveniri historiæ, imo nuntii publici affirmarunt,
& nuperrime testati sunt. Brevitatis gratia plumbum uni-
ce in scenam producam. Nonne particulæ ejus constitu-
entes salinæ, sulphureæ, mercuriales, primo per nudam calci-
nationem, in magnitudinem minorem, & ponderabilitatem
majorem rediguntur, ubi plumbum calcinatum manifeste
in libella ponderosius observatur, ipso plumbo ante calcina-
tionem trutinato; cerussa hæc in minium ulterius & gradu
ignis vehementiori & longiori educta, adhuc dictam cerus-
sam notabiliter pondere superat. Nonne figura plumbi in
calcinatione, respectu coloris alteratur? gryseus enim color
plumbi naturalis, in album, cerussæ hujus albus color in ly-
thargirio, in flavum, ex quo, ulteriore calcinatione continua-
ta, in minium tandem, colore rutilante generatur. Respectu
ductilitatis quoque minium enchyresibus debitiss reductum
i. e. in plumbum iterum fusum, ductilitatem majorem
acquiret. Sed hæc de auri forma hactenus, quæ fusi nobis
nunc persequi non licet. Auro contra rarer nobis est
memoria Viri Nobilissimi, JOHANNIS GRAFFII, civis
& mercatoris quondam Lipsiensis spectatissimi, qui, imitan-
do præsentibus & posteris exemplo, duo opima stipendia
legavit, alterum quidem Theologiæ, alterum Jurisprudentiæ
Cultori conferendum. Prioris nunc particeps est Vir Clarissi-
mus & Doctissimus Dn. M. GEORGIUS SIGISMUN-
DUS GREENIUS, Chemnicensis S. S. Theologiæ Cultor

per-

perindustrius, qui testandi gracissimi animi causa, memoria
Graffianam oratione solenni recolet, eaque probabit, veram
nominis immortalitatem non, nisi bonis litteris acquiri
posse.

Posteriore fruitur Nobilissimus & Doctissimus **CHRISTIANUS ABRAHAMUS CLAUDIUS**, Beuchensis
Misn. Juris utriusque studiosus, qui de licita commercio-
rum prohibitione differet.

Ad has orationes vero benevole audiendas Rectorem
Academiae Magnificum, illustrissimos Comites, Patres con-
scriptos, & Academiac Cives, ea qua par est humanitate in-
vitamus. P.P. Domin. IV. Adventus. Ao.

M DCC XXXIII,

LIPSIAE, LITTERIS B. ZSCHAUIANIS.

